

NGHIÊN CỨU ẢNH HƯỞNG CỦA CHÍNH SÁCH TĂNG LÃI SUẤT CỦA FED ĐẾN SỰ SỤP ĐỔ CỦA NGÂN HÀNG SILICON VALLEY: BÀI HỌC CHO VIỆT NAM

● TRẦN THỊ HƯƠNG GIANG

TÓM TẮT:

Bài nghiên cứu phân tích tác động của chính sách tăng lãi suất của Ngân hàng Trung ương Mỹ đối với sự sụp đổ của Ngân hàng Silicon Valley (SVB) và rút ra bài học cho Việt Nam. Nghiên cứu sẽ xem xét các yếu tố dẫn đến sự sụp đổ của Ngân hàng Silicon Valley và vai trò của chính sách lãi suất của Cục Dự trữ Liên bang Mỹ (FED) trong việc làm trầm trọng tình hình. Nghiên cứu cũng sẽ khám phá sự tương đồng và khác biệt giữa các hệ thống ngân hàng ở Hoa Kỳ và Việt Nam và rút ra những thông tin quan trọng để Việt Nam có thể học hỏi từ kinh nghiệm của Ngân hàng Silicon Valley. Kết quả của nghiên cứu này có thể giúp các nhà quyết định chính sách tại Việt Nam thiết kế các chính sách tiền tệ và khuôn khổ quản lý hiệu quả để ngăn chặn khủng hoảng ngân hàng trong tương lai.

Từ khóa: FED, lãi suất, ngân hàng, SVB, Việt Nam, khủng hoảng tài chính, chính sách tiền tệ.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh hiện nay, việc nghiên cứu ảnh hưởng của chính sách tăng lãi suất của Cục Dự trữ Liên bang Mỹ đến sự sụp đổ của Ngân hàng Silicon Valley không chỉ là một vấn đề quan trọng, mà còn là cần thiết đối với Việt Nam.

Đầu tiên, việc hiểu rõ cơ chế tác động của chính sách tài chính quốc tế đến thị trường tài chính nội địa sẽ giúp Việt Nam dự báo và đánh giá được rủi ro tài chính, từ đó đề xuất các biện pháp phòng ngừa và ứng phó phù hợp cho hệ thống ngân hàng tại Việt Nam. Thứ hai, từ kinh nghiệm và bài học rút ra từ sự sụp đổ của SVB, Việt Nam có thể học

hỏi và điều chỉnh các chính sách tài chính, từ đó tăng cường sự ổn định, phát triển bền vững của hệ thống ngân hàng và nền kinh tế.

Do đó, nghiên cứu này không chỉ là đề tài nghiên cứu đơn thuần, qua đó góp phần nâng cao sự hiểu biết và khả năng ứng phó của Việt Nam trước những thách thức tài chính trong tương lai.

2. Bối cảnh Ngân hàng Silicon Valley trước khi sụp đổ

Silicon Valley Bank là một ngân hàng thương mại đặc biệt, cung cấp đa dạng các sản phẩm và dịch vụ tài chính bao gồm tài khoản tiền gửi, cho vay, quản lý tài sản, thanh toán và tư vấn tài

chính. SVB tập trung vào việc hỗ trợ các doanh nghiệp trong ngành công nghệ và sáng tạo, như công nghệ thông tin, phần mềm, internet, thiết bị y tế và năng lượng. SVB phục vụ khoảng một nửa số công ty công nghệ và chăm sóc sức khỏe tại Hoa Kỳ được hỗ trợ bởi vốn đầu tư mạo hiểm. Các công ty công nghệ và khởi nghiệp thường chọn SVB vì ngân hàng này sẵn sàng hỗ trợ các hoạt động có rủi ro cao, điều mà không phải ngân hàng nào cũng chấp nhận.

Đến tháng 1/2023, SVB sở hữu 212 tỷ USD tài sản, xếp thứ 16 trong các ngân hàng lớn nhất tại Hoa Kỳ. Hoạt động của SVB rất phát triển, với thu nhập trước thuế tăng lên 3,391 tỷ USD vào năm 2022, so với 2,299 tỷ USD vào năm 2021 và 1,407 tỷ USD vào năm 2020. (Lê Thanh Huyền, 2023) (Bảng 1)

3. Tác động của chính sách tăng lãi suất của Cục Dự trữ Liên bang Mỹ đối với sự sụp đổ của Ngân hàng Silicon Valley

3.1. Chính sách tiền tệ của FED và tác động đến SVB

Từ tháng 3/2022 đến tháng 2/2023, Cục Dự trữ Liên bang Mỹ đã tiến hành 8 lần tăng lãi suất, nâng lãi suất điều hành từ 0 - 0,25% lên 4,5 - 4,75%. Mục tiêu chính của FED là kiểm soát lạm phát, vốn đạt mức cao kỷ lục trong vòng 40 năm qua vào tháng

6/2022 với 9,1% (An Nhiên, 2023). Việc tăng lãi suất này đã gây ra tác động lan tỏa mạnh mẽ đến các ngân hàng trung ương khác và hệ thống tài chính toàn cầu, bao gồm cả Việt Nam.

Việc tăng lãi suất nhanh và mạnh đã làm cho các khoản vay của SVB trở nên đắt đỏ hơn, trong khi lợi suất từ các khoản đầu tư dài hạn như trái phiếu chính phủ vẫn còn thấp. Điều này gây khó khăn cho SVB trong việc duy trì mức lợi nhuận như trước. Đồng thời, các công ty khởi nghiệp và quỹ đầu tư mạo hiểm, vốn là khách hàng chính của SVB, cũng gặp khó khăn trong việc tiếp cận vốn, dẫn đến giảm lượng tiền gửi và tăng nhu cầu rút tiền từ ngân hàng này.

3.2. SVB bán tháo trái phiếu và lỗ lũy kế

Để đáp ứng nhu cầu rút tiền của khách hàng, SVB buộc phải bán các tài sản dài hạn, chủ yếu là trái phiếu chính phủ Mỹ. Tuy nhiên, do lãi suất tăng, giá trị thị trường của các trái phiếu này giảm mạnh, ví dụ như, SVB đã mua trái phiếu kỳ hạn 10 năm khi lãi suất chỉ 1,79%, nhưng lại phải bán chúng vào thời điểm lãi suất đã tăng lên 3,9%, ngân hàng chịu lỗ lớn. Việc bán 21 tỷ USD trái phiếu đã khiến SVB lỗ 1,8 tỷ USD, trong khi tổng số trái phiếu SVB nắm giữ lên đến 128 tỷ USD, dẫn đến khoản lỗ tiềm tàng rất lớn. (SVB Financial Group, 2023)

Bảng 1. Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh của SVB năm 2021 - 2022

(Đơn vị: triệu USD)

	2020	2021	% Thay đổi 2021/2020	2022	% Thay đổi 2022/2021
Thu nhập lãi ròng	1.990	2.914	46,4	4.118	41,3
Dự phòng rủi ro tín dụng	NM (166)	(55)	(66,9)	(277)	
Thu nhập ngoài lãi	604	706	16,9	1.107	56,8
Chi phí ngoài lãi	(1.011)	(1.266)	25,2	(1.557)	23,0
Thu nhập trước chi phí thuế thu nhập	1.417	20299	62,2	3.391	47,5
Tổng các khoản vay trung bình, chi phí khấu hao	30.116	43.145	43,3	54.647	26,7
Tổng tài sản bình quân	73.929	140.632	89,9	175.221	24,8
Tổng tiền gửi bình quân	71.911	138.057	92,0	172.106	24,7

Nguồn: Nguồn SVB Financial Group, 2023

3.3. Hiệu ứng lan truyền và tháo chạy của người gửi tiền

Ngày 8/3/2023, SVB thông báo cần huy động thêm 2,5 tỷ USD để bù đắp khoản lỗ, gây lo ngại về tính thanh khoản của Ngân hàng. Thông điệp này kích hoạt một chuỗi sự kiện cực kỳ căng thẳng. (SVB Financial Group, 2023)

Ngay sau khi thông tin này được công bố, làn sóng rút tiền ồ ạt từ khách hàng bắt đầu diễn ra. Những người gửi tiền tại SVB cảm thấy bất an, lo lắng. Ngày 9/3/2023, khách hàng của SVB ồ ạt đến rút tiền, ước tính lượng tiền rút ra khoảng 42 tỷ USD trong một ngày và cổ phiếu của SVB giảm tới 60%. (SVB Financial Group, 2023)

Không chỉ dừng lại ở những khách hàng trực tiếp của SVB, hiệu ứng lan truyền này còn tác động mạnh mẽ đến toàn bộ thị trường tài chính. Trong thời đại kỹ thuật số và mạng xã hội, thông tin tiêu cực về một ngân hàng có thể lan truyền với tốc độ chóng mặt. Khác với các ngân hàng khác, khách hàng cá nhân của SVB thường có số tiền gửi khá lớn, vượt quá giới hạn bảo hiểm của Tổng công ty Bảo hiểm tiền gửi Liên bang Hoa Kỳ (FDIC) là 250.000 USD. Lúc này, Chính phủ Hoa Kỳ quyết định không giải cứu SVB. Các khách hàng được bảo hiểm sẽ nhận được tối đa 250.000 USD theo quy định của luật Hoa Kỳ. Còn lại, những khách hàng không được bảo hiểm (chiếm 87% tổng số khách hàng) sẽ phải đợi cho đến khi FDIC bán tài sản và hoàn trả số tiền phần còn lại, (SVB Financial Group, 2023).

Việc rút tiền hàng loạt này đã đẩy SVB vào một vòng xoáy tiêu cực. Sự việc càng trở nên xấu đi khi Moody's hạ xếp hạng của SVB, đồng thời một số quỹ đầu tư mạo hiểm lớn như quỹ Founders Fund khuyến nghị các doanh nghiệp trong danh mục đầu tư của mình rút tiền khỏi SVB. Khi lượng tiền mặt dự trữ của ngân hàng giảm mạnh, khả năng thanh khoản thực sự của ngân hàng bị đe dọa. Những biện pháp khẩn cấp được triển khai, nhưng dường như không đủ để ngăn chặn làn sóng hoảng loạn của khách hàng.

3.4. SVB tuyên bố phá sản

Sáng ngày 10/03/2023, khi SVB không thể huy động đủ vốn để bù đắp khoản lỗ và đáp ứng nhu cầu thanh khoản của khách hàng, ngân hàng buộc phải tuyên bố phá sản. Sự kiện này đánh dấu một trong những vụ sụp đổ lớn nhất trong ngành ngân hàng Mỹ kể từ cuộc khủng hoảng tài chính năm 2008. Ngân hàng không thể đối phó với cuộc khủng hoảng thanh khoản do lượng lớn tài sản dài hạn bị mất giá trị nhanh chóng trong bối cảnh lãi suất tăng.

Theo ông Hoàng Công Tuấn, trưởng bộ phận nghiên cứu vĩ mô của Công ty chứng khoán MBS cho rằng, việc tăng lãi suất của FED đã được dự đoán từ trước và tác động trực tiếp đến chính sách tiền tệ của các ngân hàng trung ương khác, bao gồm cả Việt Nam. Ông Tuấn nhấn mạnh, Việt Nam cần phải điều chỉnh chính sách tiền tệ của mình để thích ứng với các thay đổi từ FED, đồng thời quản lý rủi ro liên quan đến sự biến động của lãi suất toàn cầu, (Công Hiếu, 2023).

Theo TS. Lê Đăng Doanh, nguyên Viện trưởng Viện Nghiên cứu Quản lý Kinh tế Trung ương, thảo luận về việc kiểm soát tỷ giá và tác động của việc tăng lãi suất lên tỷ giá USD/VND đã nhấn mạnh, Việt Nam cần kiểm soát nhập khẩu và xuất khẩu để cân bằng tác động này, đồng thời duy trì ổn định kinh tế vĩ mô trong bối cảnh chính sách tiền tệ toàn cầu biến động, (Công Hiếu, 2023).

Theo chuyên gia kinh tế PGS.TS. Đinh Trọng Thịnh nhận định việc FED tăng lãi suất không tạo sức ép đáng kể lên lãi suất và tỷ giá của Việt Nam, do nền kinh tế Việt Nam đang kiểm soát tốt các yếu tố này. Tuy nhiên, ông Thịnh cũng cảnh báo về những rủi ro tiềm ẩn từ sự biến động của thị trường tài chính toàn cầu và khuyến nghị các ngân hàng Việt Nam cần chuẩn bị kỹ lưỡng để đối phó, (Công Hiếu, 2023).

4. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam từ sự sụp đổ của Ngân hàng Silicon Valley

Sự sụp đổ của Silicon Valley Bank cung cấp nhiều bài học quan trọng về quản lý rủi ro và thanh khoản cho hệ thống ngân hàng Việt Nam. Các ngân

hàng cần đảm bảo sự cân bằng giữa tài sản ngắn hạn và dài hạn, đồng thời có kế hoạch quản lý rủi ro hiệu quả để tránh những hậu quả nghiêm trọng khi đối mặt với các biến động từ chính sách tiền tệ toàn cầu. Dưới đây là những bài học và kinh nghiệm có thể rút ra từ vụ việc này:

Thứ nhất, tầm quan trọng của quản lý rủi ro: SVB đã phải đối mặt với tình hình khủng hoảng do không kiểm soát được rủi ro tài chính. Việc quản lý rủi ro là yếu tố quan trọng để đảm bảo sự ổn định và bền vững của một ngân hàng. Tại Việt Nam, các ngân hàng cần tập trung vào việc phát hiện, đánh giá và quản lý các rủi ro tài chính một cách chặt chẽ để tránh những hậu quả tiêu cực.

Thứ hai, sự cần thiết của minh bạch và truyền thông hiệu quả: SVB đã gặp phải những hậu quả nghiêm trọng do việc thông tin không được minh bạch và truyền thông không hiệu quả. Việc cung cấp thông tin chính xác và minh bạch về tình hình tài chính sẽ giúp tăng cường niềm tin và sự ổn định từ phía khách hàng và cộng đồng tài chính. Ở Việt Nam, việc tăng cường minh bạch và truyền thông có thể giúp ngân hàng giảm thiểu rủi ro và xây dựng một hệ thống tài chính vững mạnh.

Thứ ba, cần phải cải thiện quản lý tài chính và thanh khoản: tình trạng thiếu thanh khoản và quản lý tài chính kém hiệu quả là nguyên nhân chính dẫn đến sụp đổ của SVB. Để tránh tình trạng tương tự, các ngân hàng tại Việt Nam cần phải cải thiện quản lý tài chính và đảm bảo có đủ thanh khoản để đối phó với bất kỳ tình huống khẩn cấp nào.

Thứ tư, học hỏi từ sai lầm: sự sụp đổ của SVB là một cảnh báo rõ ràng về những rủi ro trong ngành ngân hàng. Việc học hỏi từ sai lầm của người khác là cách hiệu quả nhất để ngành Ngân hàng tại Việt Nam ngày càng hoàn thiện và phát triển bền vững.

5. Kết luận

Có thể khẳng định, nghiên cứu về ảnh hưởng của chính sách tăng lãi suất của FED đối với sự sụp đổ của Ngân hàng Silicon Valley là một bài học quý giá cho Việt Nam. Việc hiểu và áp dụng những bài học này giúp Việt Nam cải thiện quản lý rủi ro, tăng cường minh bạch thông tin và quản lý tài chính. Điều này không chỉ giúp ngăn chặn khủng hoảng ngân hàng trong tương lai mà còn tạo ra nền kinh tế mạnh mẽ và bền vững hơn cho đất nước, đồng thời thúc đẩy sự phát triển và hội nhập quốc tế của Việt Nam trong thời đại mới ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. An Nhiên (2023). FED nâng lãi suất nhanh đột biến, ảnh hưởng thế nào đến kinh tế Việt Nam? Truy cập tại <https://vneconomy.vn/fed-nang-lai-suot-nhanh-dot-bien-anh-huong-the-nao-den-kinh-te-viet-nam.htm>
2. Công Hiếu (2023). Fed tăng lãi suất cao kỷ lục 22 năm: Tác động thế nào đến Việt Nam? Truy cập tại <https://vtcnews.vn/fed-tang-lai-suot-cao-ky-luc-22-nam-tac-dong-the-nao-den-viet-nam-ar808798.html>
3. Cát Lam (2023). Fed tăng lãi suất tác động thế nào đến kinh tế Việt Nam? Truy cập tại <https://vietstock.vn/2023/02/fed-tang-lai-suot-tac-dong-the-nao-den-kinh-teviet-nam-145-1038431.htm>
4. Lê Thanh Huyền (2023). Sự sụp đổ của Ngân hàng Silicon Valley: Nguyên nhân và bài học kinh nghiệm cho hệ thống ngân hàng. Truy cập tại <https://tapchitaichinh.vn/su-sup-do-cua-ngan-hang-silicon-valley-nguyen-nhan-va-bai-hoc-kinh-nghiem-cho-he-thong-ngan-hang.html>
5. SVB Financial Group (2023). Annual report pursuant to section 13 or 15(d) of the Securities Exchange Act of 1934 for the fiscal year ended December 31, 2022.

6. S&P Global IQ (2023). Silicon Valley Bank Financial Report 2023.

7. SVB (2023). Financial highlights Q4 2022. [Online] Available at <https://www.svb.com/newsroom/facts-at-a-glance>

Ngày nhận bài: 28/3/2024

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 12/4/2024

Ngày chấp nhận đăng bài: 28/4/2024

Thông tin tác giả:

ThS. TRẦN THỊ HƯƠNG GIANG

Khoa Tài chính - Kế toán, Trường Đại học Nguyễn Tất Thành

A STUDY ON THE IMPACT OF FED'S INTEREST RATE POLICY ON THE COLLAPSE OF SILICON VALLEY BANK AND LESSONS LEARNED FOR VIETNAM

● Master. **TRAN THI HUONG GIANG**
Faculty of Finance and Accounting,
Nguyen Tat Thanh University

ABSTRACT:

This study analyzed the effects of the Federal Reserve (Fed)'s interest rate policy on the collapse of Silicon Valley Bank and drew lessons for Vietnam. The study examined the factors that led to the collapse of Silicon Valley Bank and the role of the Fed's interest rate in worsening the bank's situation. The study also explored the similarities and differences between the banking systems in the United States and Vietnam and drew insights into how Vietnam can learn from the experience of Silicon Valley Bank. The study is expected to help policymakers in Vietnam make effective monetary policies and regulatory frameworks that can help prevent a banking crisis in the future.

Keywords: FED, interest rate, bank, SVB, Vietnam, financial crisis, monetary policy.